

Sygn. akt VII U 230/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wiesława Szulczewska

Protokolant: referent stażysta Magdalena Szczygieł

po rozpoznaniu w dniu 16 sierpnia 2016 r. w Gdańsku

sprawy S. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 30 listopada 2015 r. nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonemu S. P. prawo do emerytury od dnia 01 listopada 2015 r.,
2. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt VII U 230/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 listopada 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu S. P. prawa do ponownego rozpatrzenia wniosku o emeryturę z uwagi na fakt, że składając ponowny wniosek o dochodzone świadczenie skarżący nie przedstawił nowych dowodów w sprawie.

Odwołanie od powyższej decyzji wywiódł ubezpieczony, wnosząc o przyznanie prawa do emerytury z tytułu świadczenia pracy w szczególnych warunkach od dnia złożenia wniosku. Odwołujący się wyjaśnił przy tym, że świadczył pracę w szczególnych warunkach w trakcie zatrudnienia w Fabryce (...).

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zaprezentowaną w treści zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony S. P., urodzony w dniu (...), w dniu 26 listopada 2015 r. złożył w organie rentowym wniosek o prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Odwołujący się nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, a w dniu 13 listopada 2013 r. ukończył wiek 60 lat.

Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 30 listopada 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu S. P. prawa do ponownego rozpatrzenia wniosku o emeryturę z uwagi na fakt, że składając ponowny wniosek o dochodzone świadczenie skarżący nie przedstawił nowych dowodów w sprawie.

Uprzednio ubezpieczony ubiegał się już w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych o nabycie prawa do emerytury, składając w organie rentowym stosowny wniosek.

Organ rentowy ustalił wówczas, że na dzień 01 stycznia 1999 r. wnioskodawca udowodnił 27 lat, 3 miesiące i 10 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Zdaniem pozwanego ubezpieczony nie wykazał żadnego stażu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 04 lutego 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu S. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym

Do stażu pracy w warunkach szczególnych pozwany nie uwzględnił okresu od 21 września 1971 r. do 31 grudnia 1998 r. z tytułu zatrudnienia skarżącego w Fabryce (...).

Okoliczności bezsporne, vide: akta rentowe: wniosek ubezpieczonego o emeryturę z dnia 26 listopada 2015 r. – k. 23-26, decyzja pozwanego z dnia 30 listopada 2015 r. – k. 31, wniosek ubezpieczonego z dnia 13 listopada 2014 r. – k. 1-6, karta przebiegu zatrudnienia- k. 21, decyzja pozwanego z dnia 04 lutego 2015 r. – k. 22

W okresie od 21 września 1971 r. do 12 października 2000 r. odwołujący był zatrudniony w Fabryce (...) Sp. z o. o. w upadłości zajmując kolejno następujące stanowiska: junaka (...), obuwnika montażysty, operatora nalewarki, obuwnika montażysty.

Na przestrzeni lat w/w przedsiębiorstwo przekształcało się. W związku z powyższym zmiana ulegała jego nazwa.

W początkowym okresie zatrudnienia tj. od 21 września 1971 r. do 30 czerwca 1972 r. miesiące ubezpieczony świadczył pracę w charakterze junaka (...) w oddziale produkcji i przyuczał do świadczenia pracy w charakterze obuwnika montażysty.

We wskazanym powyżej okresie odwołujący się odbywał zarówno zajęcia praktyczne jak i teoretyczne.

W dniu 01 lipca 1972 r. pracodawca przeniósł ubezpieczonego z działu (...) z czynności junaka (...) na czynność wyjmowania kopyt.

Odwołujący się zajmował odtąd stanowisko obuwnika montażysty.

Z dniem 01 czerwca 1973 r. skarżący podjął pracę akordową zajmując się wygładzaniem obrzeży.

Na podstawie zawartej z zakładem pracy umowy skarżący zobowiązał się przeszkolić pracownika w zakresie czynności wygładzania obuwia w okresie od 15 września 1976 r. do 15 października 1976 r., od 09 listopada 1976 r. do 09 grudnia 1976 r. jak również od 25 września 1981 r. do 25 października 1981 r.

W dniu 29 października m 1981 r. wnioskodawca ukończył przyuczenie do zawodu obuwnika montażysty.

W angażu z dnia 01 marca 1985 r. wskazano, że odwołujący się zajmuje stanowisko obuwnika zajmującego się kalibrowaniem oraz układaniem kształtu.

W okresie od 14 października 1987 r. do 13 listopada 1987 r. wykwalifikowany pracownik szkolił wnioskodawcę w zawodzie obuwnika – obsługującego nalewarki.

W okresie od 14 października 1987 r. do 13 listopada 1987 r. odwołujący się odbył przyuczenie do pracy w zawodzie obuwnika zajmującego się obsługą nalewarki.

Z dniem 01 września 1990 r. wnioskodawca został przeniesiony ze stanowiska wygładzacza obrzeży na stanowisko operatora nalewarki.

W angażu z dnia 01 września 1997 r. zajmowane przez skarżącego stanowisko było określane mianem obuwnika montażysty.

W dniu 12 października 2000 r. pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wskazując, że w okresie od 21 września 1971 r. do 12 października 2000 r. skarżący na stałe oraz w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę obsługą nalewarki, kalibrowanie i utrwalanie kształtu cholewki, wygładzanie obuwia na stanowisku obuwnika montażysty wymienionym w wykazie A dziale VII poz. 12 pkt 6 wykazu stanowiącego załącznik Nr 1 do Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 19 z dnia 06 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładzie pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

Dowód, vide: akta sprawy: akta osobowe ubezpieczonego – k. 17, zeznania ubezpieczonego – k. 36-37,

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy w tym aktach osobowych wnioskodawcy oraz w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu emerytalnego których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania samego ubezpieczonego bowiem korespondowały z pozostałym uznanym za wiarygodny materiałem dowodowym – w zakresie w jakim posłużyły one do ustalenia powyższego stanu faktycznego. Podkreślenia wymaga, że zgromadzony w toku postępowania materiał dowodowy wzajemnie się uzupełniając stworzył spójną całość.

Na zasadzie określonej w art. 227 kpc w zw. z art. 217 § 3 kpc Sąd oddalił wniosek ubezpieczonego o dopuszczenie oraz przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu BHP na okoliczność jako rodzaj pracy wykonywał ubezpieczony oraz czy była to praca w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Okręgowego zebrany w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych wnioskodawcy oraz zeznań odwołującego się pozwolił na precyzyjne ustalenia charakteru pracy wnioskodawczy wykonywanej przez niego w poszczególnych etapach zatrudnienia. Powyższe pozwoliło z kolei na poczynienie miarodajnych ustaleń w jakich okresach odwołujący się świadczył prace w szczególnych warunkach określonych w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Po ustaleniu rodzaju pracy świadczonej przez wnioskodawcę Sąd samodzielnie dokonuje oceny tego, czy wykonywana przez niego praca może być uznawana jako ta wskazane w przywołanym powyżej rozporządzeniu. Z uwagi na powyższe powołanie w sprawie biegłego okazało się zbędne, bowiem w sposób niewątpliwy wiązałoby się z wydłużeniem postępowania w sprawie oraz wzrostem kosztów z nim związanych.

Z akt osobowych ubezpieczonego wynika, że w pełnym wymiarze czasu pracy pracował przy produkcji spodów obuwniczych w okresie od 01.07.1972 r. do 31.12.1998 r., to jest przez 26 lat i 6 miesięcy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, że stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2016,887 j.t.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki na dzień 01 stycznia 1999 r. :

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Należy także zaznaczyć, iż dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli na dzień 1 stycznia 1999 r. spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale VII (W przemyśle lekkim) pod pozycją 12 wskazano produkcję spodów obuwniczych ze skóry, gumy i tworzyw sztucznych oraz klejenie i powlekanie tkanin obuwniczych.

W przepisach branżowych- które nie mając charakteru źródeł powszechnie obowiązującego prawa, lecz jedynie charakter porządkujący oraz uściślający – tj. w wykazie A dziale VII poz. 12 (produkcja spodów obuwniczych ze skóry, gumy i tworzyw sztucznych oraz klejenie i powlekanie tkanin obuwniczych) w pkt 6 wykazu stanowiącego załącznik Nr 1 do Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 19 z dnia 06 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładzie pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego wskazano operator agregatu do produkcji elementów spodowych i kopyt.

Dodatkowo wskazać należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem, okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze przekraczającym 25 lat, nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, a w dniu 13 listopada 2013 r. ukończył wymagany prawem wiek 60 lat. Nie udokumentował natomiast na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu wynik przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego daje jednak podstawę do stwierdzenia, iż ubezpieczony legitymuje się wymaganym przez prawo 15- letnim okresem pracy w warunkach szczególnych.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentacji osobowej ubezpieczonego oraz zeznań wnioskodawcy dostarczył uzasadnionych podstaw do uznania, że skarżący świadczył pracę w szczególnych warunkach w okresie od 01 lipca 1972 r. do 31 grudnia 1998 r. podczas zatrudnienia w Fabryce (...) – tj. wykonywał prace określoną pod poz. 12 działu VII wykazu A stanowiącego załącznik do cytowanego powyżej rozporządzenia jak również w dziale VII pod poz. 12 w pkt 6 cytowanych powyżej przepisów branżowych.

Orzekając w tym zakresie Sąd miał na uwadze fakt, że z dniem 01 lipca 1972 r. pracodawca powierzył mu stanowisko obuwnika montażysty zajmującego się wyjmowaniem kopyt.

Z uwagi na powyższe należało uznać, że od tego dnia wnioskodawca zaprzestał świadczenia pracy w charakterze junaka (...).

Jak wynika z dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych skarżącego, w trakcie zatrudnienia na poszczególnych etapach zajmował się on wyjmowania kopyt z obuwia, kalibrowaniem wygładzaniem obrzeży oraz obsługa nalewarki – tj. urządzenia służącego do kształtowania obuwia.

Ponadto niejednokrotnie w zastępstwie nieobecnych kolegów, odwołujący się był kierowany do wykonywania przypisanych im prac. Wówczas również zajmował się wygładzaniem obuwia, tj. również świadczył pracę polegającą na nadawaniu obuwia określonego kształtu.

Fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach został także poparty treścią świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach jakie pracodawca wystawił odwołującemu się w dniu 12 października 2000 r.

Wprawdzie w omawianym dokumencie wskazano jakoby odwołujący się świadczył pracę w szczególnych warunkach od momentu przyjęcia się do zakładu pracy (tj. od 21 września 1971 r.) do końca zatrudnienia we wskazanym powyżej przedsiębiorstwie (tj. do 2000 r.) jak również powołano się wyłącznie na przepisy cytowanego powyżej zarządzenia.

Jednakże omawiany powyżej dokument w połączeniu z treścią pozostałych uwzględnionych przez Sąd dowodów w sprawie potwierdza zasadność zaliczenia do stażu pracy okresu od 01 lipca 1972 r. do 31 grudnia 1998 r.

Sąd nie zaliczył do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu od 21 września 1971 r. do 30 czerwca 1972 r., albowiem w tym czasie ubezpieczony świadczył pracę w charakterze junaka (...) co oznacza, że dopiero przyuczał się do wykonywania pracy w zawodzie obuwnika montażysty, łączył zajęcia teoretyczne z praktyką jaka odbywała się na oddziałach zakładu pracy. Z uwagi na powyższe nie sposób uznać, że we wskazanym powyżej okresie odwołujący

się świadczył pracę w szczególnych warunkach stale oraz w pełnym wymiarze czasu pracy. Niewątpliwie nie był również narażony na wpływ szkodliwego środowiska pracy w takim samym stopniu jak pracownicy zatrudnieni w tym przedsiębiorstwie na pełen etat.

Jak przyjmuje judykatura, młodociany odbywający naukę zawodu w ramach umowy zawartej z zakładem pracy na podstawie przepisów ustawy z 1958 r. o nauce zawodu, przyuczeniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy posiadał status pracownika w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym oraz ubezpieczeniu społecznym, jednakże okres nauki zawodu połączonej z obowiązkiem doksztalcania się w zasadniczej szkole zawodowej nie stanowił okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 września 2012 r., III AUa 414/12, za: Lex). Zatem okres ten nie mógł zostać uwzględniony do stażu pracy w szczególnych warunkach

Niezależnie od powyższego uwzględnienie zaliczonego przez Sąd okresu sprawia, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym przepisami prawa 15- letnim stażem pracy w szczególnych warunkach. Tym samym ubezpieczony spełnił ostatnią z łącznie wymaganych przesłanek niezbędnych do nabycia dochodzonego świadczenia.

W konkluzji, z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 listopada 2015 r. (tj. od pierwszego dnia miesiąca w którym ubezpieczony złożył w organie rentowym wniosek o przedmiotowe świadczenie).- o czym orzeczono w pkt I.

Wyjaśnić nadto należy, że mimo, iż składając wniosek o ponowne ustalenie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym skarżący faktycznie nie przedłożył nowej dokumentacji, to niewątpliwie istniały dowody które wpłynęły na zmianę sytuacji wnioskodawcy. Zachowały się bowiem akta osobowe skarżącego dokumentujące okres jego zatrudnienia Fabryce (...) Sp. z o.o. które nie były znane ani dotychczas rozpatrywane przez organ rentowym. Faktem jest, że ubezpieczony nie przedłożył takiej dokumentacji przed organem rentowym jak również nie wskazał pozwanemu miejsca ich przechowywania- jednakże zrozumiałym jest, że ubezpieczeni nie mają świadomości w zakresie dowodów jakimi mogą wykazywać zasadność prezentowanego stanowiska w sprawie.

W pkt II sentencji wyroku działając na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, że dopiero wynik przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego pozwolił na miarodajną ocenę charakteru pracy wykonywanych przez wnioskodawcę w spornym okresie zatrudnienia.

SSO Wiesława Szulczewska